

เทคนิคและเครื่องมือคิดไอเดียใหม่ (1)

ดร.दनัย เทียนพุด

ในฉบับก่อนผู้เขียนได้สรุปว่า คนที่มีไอเดียสร้างสรรค์ต้องมีลักษณะรวม ๆ ได้ดังนี้ เป็นคนอยากรู้อยากเห็น ไม่ชอบทำตามคนอื่นโดยไม่มีเหตุผล ชอบสนใจสิ่งแปลกใหม่ หาประสบการณ์ใหม่ๆ มีความคิดยืดหยุ่นเสมอๆ ไม่ค่อยเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผน คิดแก้ปัญหาที่ยากๆ ได้ มีจินตนาการกว้างไกล มีอารมณ์ขัน เชื่อมั่นในตนเอง เป็นนักต่อสู้ไม่ยอมล้มเลิกความคิดง่ายๆ แล้วผู้เขียนทิ้งท้ายว่าจะมาพูดถึง “เทคนิคและเครื่องมือในการคิดไอเดียใหม่”

สำหรับ เทคนิคและเครื่องมือคิดไอเดียใหม่จะมีอยู่หลายรูปแบบ เช่น 7 เครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียที่ยิ่งใหญ่ เทคนิคการปลูกไอเดีย และ ไอเดียเจเนเนอเรชั่น เป็นต้น

7 เครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียที่ยิ่งใหญ่

ก่อนจะเล่าถึง 7 เครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียที่ยิ่งใหญ่ อยากฉายภาพให้ผู้อ่าน ผู้บริหาร และผู้ประกอบการได้มีภาพในใจก่อนว่า “ไอเดียที่ยิ่งใหญ่คืออะไร?”

ผู้เขียน มองว่า **การคิด (Thinking)** น่าจะถือเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน แต่ละคนย่อมต้องมีวิธีการคิดอ่านอยู่ แต่ใครจะมีความคิดที่โดดเด่นออกจากสมองได้ดีกว่ากัน เราเรียกเจ้าความคิดลักษณะนี้ว่า “**ผลผลิตของความคิด**” แล้วไปพัฒนาเป็นสินค้า บริการ หากขายได้ไอเดียนี้จะสร้างควมร่ำรวยได้แน่นอน

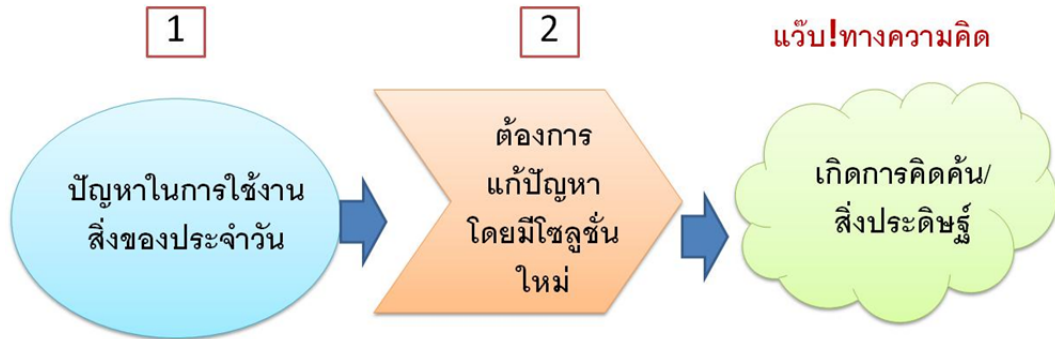
ไอเดียที่ยิ่งใหญ่ คืออะไร ระหว่างที่ผู้เขียนได้ดูรายการ “What’s the Big Idea” แปลงง่ายๆว่า “ไอเดียที่ยิ่งใหญ่คืออะไร?” หลังจากดูจบ พบว่าเป็น “**ไอเดียอันฉลาดมาก (Genius Idea)**” “แล้วคำถามก็คือ ชาติตะวันตก ทำไมจึงมีแนวทางเกิดไอเดียจนนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ได้อยู่อย่างต่อเนื่อง รายการดังกล่าวผู้เขียนถอดไอเดียที่ฉลาดมากได้ดังนี้

1) เริ่มจาก **เว็บ!ทางความคิด** นักคิดค้นหรือนักประดิษฐ์ชาติตะวันตกคิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาจนเป็นไอเดียที่ยิ่งใหญ่นั้นเกิดจาก “เว็บ!ทางความคิด”

แล้ว เว็บ นี้เกิดได้ตอนไหนละ จริง ๆ ก็เกิดอยู่กับ “ชีวิตประจำวันของเรานั้นเอง เช่น พบปัญหาในการใช้สิ่งของเพื่อการทำงาน การอยู่ที่บ้าน การทำธุรกิจ และการเข้าสังคม ฯลฯ แล้วหาโซลูชั่นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จนกระทั่งนำไปสู่การเกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ขึ้นมา”

ผู้เขียนถอดให้เห็นเป็นโมเดลเว็บทางความคิด ได้ดังรูป

รูปที่ 1 โมเดลเว็บทางความคิด

*พัฒนามาจาก ดร.ดนัย เทียนพุฒ.(2521). โลกเล่นไอเดีย&นวัตกรรมในทะเลสีน้ำเงิน หน้า 126

ตัวอย่างเช่น มีชายคนหนึ่งต้องการจะตีตะปูขนาด 1 ซม.กับฝาบ้านที่ไปออกมา แต่ไม่สามารถจับตะปูได้อย่างมั่นคงเพราะเล็กมากและจะตีโดนนิ้วมือทุกครั้ง จึงเกิดไอเดียที่จะหาอะไรมาจับจนคิดเป็นแผ่นยางหรืออะไรที่เสียบทะลุลงไปแล้วใช้จับเพื่อนำค้อนมาตีตะปูได้

สิ่งประดิษฐ์ การทำแผ่นยางจับที่มีรูใส่ตะปู เมื่อใช้ค้อนตีจะไม่โดนนิ้วที่จับตะปู

2) ห้องฟ้าคือขีดจำกัด แรงบันดาลใจในการประดิษฐ์คิดค้นมาจากไหน เวลาเรานั่งอยู่ชายหาดมองน้ำทะเลไปสุดจรดขอบฟ้า เราจะรู้สึกสบาย มีมนต์เสน่ห์ คิดอะไรไปมากมาย หรือ การอยู่ที่สูงๆ มองออกไปไกลจนสุดสายตาก็ได้ความรู้สึกลึกซึ้งแบบนั้นเหมือนกัน

- เรามักพบว่า การคิดอยากเป็นนักประดิษฐ์อยู่ตลอดเวลา จะนำไปสู่การมีแรงบันดาลใจในการคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ได้เช่นเดียวกัน

- การได้มีโอกาสเปิดโลกทรรศน์เดินทางไปยังที่ต่างๆ อยู่เป็นประจำ เมื่อพบเห็นสิ่งที่แตกต่างกันไปพอเชื่อมโยงกับข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ ทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ไอเดียใหม่ได้อีกเช่นกัน

ในต่างประเทศจึงมีพิพิธภัณฑ์เป็นแรงบันดาลใจให้คนในชาติได้เกิดความอยาก ความท้าทาย ความหลงใหลเมื่อเข้าไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

3) ไอเดียอันฉลาดมาก จะมีขั้นตอนสำคัญในการผ่านด่านทดสอบของ “ไอเดียที่ยิ่งใหญ่คืออะไร?” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

รูปที่ 2 ไอเดียซึ่งผ่านด้านการทดสอบ

โดยในขั้นที่ 1 จะเป็นการอธิบายหลักการพื้นฐาน (Basic Concept) ของสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นมา ตามลำดับขั้นของการพัฒนาไอเดีย (ตามที่อธิบายมาข้างต้น)

ส่วนขั้นที่ 2 เป็นการทดสอบสิ่งประดิษฐ์โดยการหาคนที่เคยคิดสิ่งประดิษฐ์มาให้ความคิดเห็นว่าจะใช้งานได้ดีจริงไหมหรือแก้ปัญหาได้จริง กับผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพซึ่งเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์นั้น ๆ มาพิจารณาด้านเทคนิค

โดยผู้เชี่ยวชาญจะมีประเด็นคำถามความเป็นไปได้ดังนี้

- ได้จดสิทธิบัตรด้านการออกแบบมาเรียบร้อยแล้วหรือยัง เพื่อยืนยันว่าเป็นสิ่งใหม่จริง
- ในทางปฏิบัติคิดว่าจะขายสิ่งประดิษฐ์นี้ในราคาเท่าไร
- สามารถผลิตในปริมาณมากๆ ได้หรือไม่ และด้านการตลาดจะทำให้มีผู้สนใจจะซื้อ

ได้อย่างไร

แล้วผู้เชี่ยวชาญต้องลงความเห็นว่าเป็น “ไอเดียอันฉลาดมาก” ได้ไหม

เทคนิคและเครื่องมือคิดไอเดียใหม่

โดยปกติในการคิดอะไรใหม่ๆ การหาโซลูชั่นทางธุรกิจมักนิยมใช้ “การระดมสมอง (Brain storming)” เป็นหลักใหญ่

แต่สำหรับหลักสูตรหรือหัวข้อ การอบรมในเรื่อง “ไอเดียและนวัตกรรม” “คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม” หรือ “InnoCrative Management” ผู้เขียนนำเสนอเทคนิคอยู่ 2-3 รูปแบบด้วยกันดังนี้

☆ 7 เครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียใหม่

ผู้เขียนสรุปรูปแบบการคิดไอเดียใหม่ในรูปแบบแรกคือ 7 เครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียใหม่
ดังนี้

วิธีที่ 1: เครื่องมือแรกการใช้แนวคิดของกิลฟอร์ด-ที่เรียกว่าความคิดนอกเนกนัย (Divergent Thinking) จะประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดละออ

- **ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)** เป็นความคล่องตัวในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้จำนวนความคิดให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หรือความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ชัดเจนจนตรงประเด็นให้ได้มากที่สุด

Tip: ความคิดคล่องแคล่ว เน้นปริมาณความคิด ยิ่งมีปริมาณเท่าใด ก็จะได้มากเท่านั้น

- **ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)** อธิบายได้ง่ายๆ ว่าเป็นความยืดหยุ่นในความคิดและการกระทำ การปรับความคิดให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ ตัวอย่างเช่น ปริมาณของกลุ่มหรือประเภทสิ่งต่าง ๆ

Tip: ความคิดยืดหยุ่นเป็นความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุดประเภทที่สุดเช่นเดียวกับความคิดคล่องแคล่ว

- **ความคิดริเริ่ม (Originality)** จะเป็นลักษณะของความคิดแปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดธรรมดา ซึ่ง(1) อาจคิดจากที่มีอยู่เดิมแล้วคิดให้แตกต่างออกไป (2) คิดใหม่ออกมาเลย

Tip: ความคิดริเริ่มมีหลายระดับ เช่น ความคิดครั้งแรกที่คิดได้ โดยไม่มีใครสอน (แม้ว่าจะมีใครคิดมาก่อนก็ตาม)

- **ความคิดละเอียดละออ (Elaborative)** เป็นการคิดในรายละเอียดเพื่อต้องการตกแต่งไอเดีย/ความคิดครั้งแรกให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น

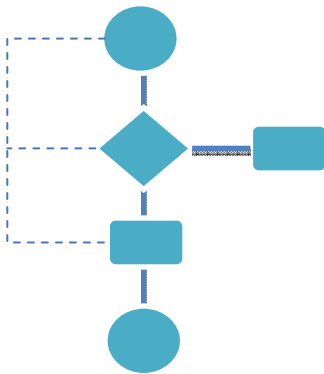
Tip: ตัวอย่างของความคิดละเอียดละออคือ การอธิบายให้เห็นภาพลักษณะอย่างชัดเจนหรือเป็นผลงานอันสมบูรณ์มากขึ้น

ผู้เขียนอยากให้ผู้บริหารและผู้อ่านได้ลองทดสอบว่า ท่านมีไอเดียอะไรแจ่มๆ ด้วยกิจกรรม **อุ้งนเครื่องความคิด (Idea Worm Up)** ดังต่อไปนี้

IDEA TEST : กิจกรรมอุ่นเครื่องความคิด (Idea Warm Up)

1. ให้ตั้งชื่อทีมงานของท่านอย่างน้อย 8 ชื่อ

2. Workflow ใช้ทำประโยชน์อะไรได้บ้าง?

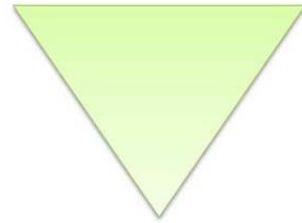
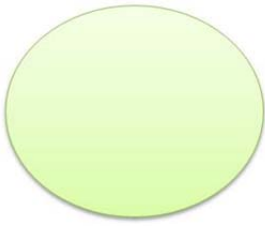
3. ช่วงเวลา 15 นาทีตอนเช้าก่อนเริ่มงาน ท่านสามารถทำอะไรได้บ้าง?

--	--

4. ผู้จัดการจะสร้างคุณค่าให้กับองค์กรอย่างสูงสุดควรเป็นอย่างไร?

--

5. กิจกรรมอะไรจะสร้างให้เกิดความคิด (วิธีการ) ได้มาก ๆ บ้าง

6. พื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญของไอเดียสร้างสรรค์

1) รู้จักแสดงออกอย่างอิสระ

HOW TO =>

2) จิตใจกว้าง รู้จักหยิบยกและให้สิ่งที่ดี

HOW TO=>

3) รู้จักแสดงออกอย่างอิสระ

HOW TO =>

รูปที่ 3 7 เครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียใหม่

วิธีที่ 2 : การระดมความคิด (Brainstorming)

สำหรับวิธีที่ 2 นี้คงไม่ต้องขยายความมาก เพราะเป็นวิธีการปกติและนิยมกันมากในองค์กร ธุรกิจหรือการทำกิจกรรมหาทางแก้ปัญหา เรียนรู้ ระดมไอเดีย ฯลฯ

ในฉบับนี้คงต้องขอติดไว้ก่อนอีก 5 วิธี ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้คิดไอเดียใหม่ครับ
